

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 3782/21

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט ע' גרוסקופף

העותר: פלוני

נ ג ד

המשיבים: 1. פלונית
2. ביה"ד הרבני הגדול בירושלים

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותר: בעצמו

בשם המשיבה 1: עו"ד אברהם ביטון

בשם היועץ המשפטי לשיפוט הרבני:
עו"ד יצחק שמואל רוזנטל

פסק-דין

השופט ע' גרוסקופף:

לפנינו עתירה למתן צו על תנאי המכוונת כלפי החלטת בית הדין הרבני הגדול מיום 4.5.2021 במסגרתה הוטל על העותר להפקיד ערובה להבטחת הוצאות כתנאי להגשת ערעור פסלות.

1. ואלה, בתמצית, העובדות הרלוונטיות לעניין: בין העותר למשיבה 1 (להלן: המשיבה) מתנהל בבית הדין הרבני האזורי באשקלון (להלן: בית הדין האזורי) הליך גירושין מזה מספר שנים (תיק מס' 1184170/25). ביום 28.6.2020 נתן בית הדין האזורי פסק דין בגדרו חייב את העותר במתן גט למשיבה (להלן: פסק הדין), ובהמשך לכך הוצאו

נגד העותר צווי הגבלה מכוח סעיף 2(א)(1)-(6) לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995, נוכח סירובו לתת גט כאמור. העותר ערער על פסק הדין ולצד הערעור הגיש בקשה לעיכוב ביצועו (תיק מס' 1207974/6. להלן: הערעור העיקרי). ביום 17.9.2020 נעתר בית הדין הרבני הגדול (המשיב 2. להלן: בית הדין הגדול) לבקשה לעיכוב ביצוע בכפוף להפקדת ערובה כספית בסך 15,000 ש"ח להבטחת הוצאות המשיבה ככל שייקבע כי מדובר היה בערעור סרק. בהמשך, בעקבות דיון שנערך בין הצדדים במסגרת הערעור העיקרי, בו העלה העותר טענות לפסלות המותב שדן בעניינו בבית הדין האזורי, הורה בית הדין הגדול ביום 4.3.2021 כי ככל שהעותר מעוניין להגיש בקשה בדבר פסלות המותב בבית הדין האזורי עליו לפתוח בהליך מתאים. העותר עשה כן, אך ביום 25.4.2021 דחה בית הדין האזורי את בקשת הפסלות (להלן: ההחלטה בבקשת הפסלות). בעקבות החלטה זו הגיש העותר במסגרת הערעור העיקרי הודעה על הגשת בקשת הפסלות וכן את ההחלטה בבקשת הפסלות. בהמשך לכך, ביום 4.5.2021 הורה בית הדין הגדול לעותר כי ככל שהוא מעוניין להגיש ערעור על ההחלטה בבקשת הפסלות (להלן: ערעור הפסלות), עליו לעשות כן בתוך 7 ימים, וכן להפקיד ערובה להבטחת הוצאות משפט בסך 15,000 ש"ח ככל שיידחה ערעור הפסלות. בקשת העותר להפחתת הערובה לסכום שלא יעלה על 1,000 ש"ח נדחתה ביום 13.5.2021, וכך גם נדחתה ביום 19.5.2021 בקשה נוספת שהגיש העותר להפחתת הערובה. להשלמת התמונה יצוין כי העותר כבר הגיש בעבר בקשה לפסלות המותב בבית הדין האזורי, וזו נדחתה ביום 19.11.2019, מבלי שהוגש על החלטה זו ערעור.

על רקע האמור הוגשה העתירה שלפנינו.

2. במסגרת העתירה מבקש העותר את שני הסעדים הבאים: הסעד הראשון, כי נורה על ביטול החלטתו של בית הדין הגדול המורה לעותר להפקיד ערובה כתנאי להגשת ערעור הפסלות; הסעד השני, כי נורה לבית הדין הגדול שלא ליתן פסק דין בערעור העיקרי עד לאחר שיוכרע ערעור הפסלות. נציין כבר בשלב זה כי לא ראינו החלטה של בית הדין הגדול בעניין הסעד השני, וממילא העתירה לגביו מוקדמת.

בעתירתו מעלה העותר שלל טענות נגד התנהלות בית הדין האזורי בעניינו, והחלטתו בעניין הפסלות בפרט, וכן מלין הוא על כך שעליו להפקיד ערובה כספית נוספת. לטענתו, מצבו הכלכלי רעוע ואין ביכולתו לעמוד בהפקדה נוספת, ועל כן משמעות החלטה זו היא סגירת שערי בית הדין בפניו, ופגיעה בזכות הגישה שלו לערכאות רק מחמת עונו. עוד גורס העותר כי ערעור הפסלות הוא חלק אינטגרלי מהערעור העיקרי שהוגש, ולפיכך אין כל הצדקה להפקיד ערובה נוספת. כך במיוחד

נוכח העובדה שפעל על פי הנחיות בית הדין הגדול, אשר לטענת העותר, הורה לו להגיש את בקשת הפסלות. בנוסף מציין העותר כי מתקיימים התנאים למתן פטור מהפקדת ערובה, שכן מחד גיסא, סיכויי ערעור הפסלות הם טובים, ומאידך גיסא, נוכח מצבו הכלכלי השארת החלטת בית הדין הגדול על כנה תביא לחסימת דרכו לנהל את ערעור הפסלות, ומשכך תגרום לו לנזק בלתי הפיך.

3. ביום 30.5.2021 ניתן צו ביניים המעכב את רכיב החלטתו של בית הדין הגדול לעניין הפקדת הערובה (להלן: צו הביניים), והתבקשו התייחסויות המשיבים, ובכלל זה היועץ המשפטי לשיפוט הרבני.

4. בתגובתו טוען היועץ המשפטי לשיפוט הרבני כי יש לדחות את העתירה, וזאת מחמת כל אלה: בסמכות בית הדין הרבני להורות על הפקדת ערובה כתנאי להגשת ערעור הפסלות; החלטה בדבר הפקדת ערובה וכן שיעור הערובה נתונים לשיקול דעתו של בית הדין הרבני; דרישה להורות על הפקדת ערובה כתנאי להגשת הערעור אינה מהווה פגיעה בזכות הערעור, ואף מדובר בדרישה הנהוגה בכלל הערכאות השיפוטיות, שתכליתה מניעת הטרדת שווא וחשיפתו של הצד שכנגד לסיכונים כלכליים; שיעור ההפקדה בנסיבות העניין הוא הוגן וסביר; ולבסוף, הכלל בדבר אי התערבות בית משפט זה בהחלטות בתי הדין הרבניים הוא חזק במיוחד בהחלטות מעין אלה. עוד טוען היועץ המשפטי לשיפוט הרבני כי העותר לא עמד בנטל להראות כי סיכויי הערעור הם גבוהים באופן המצדיק מתן פטור מהפקדת ערובה, וזאת מן הטעם העיקרי שאין בעובדה שעמדת העותר נדחתה במסגרת החלטות שונות שניתנו בהליך כדי ללמד על קיומו של חשש ממשי למשוא פנים, ואף לא על עוינות מותב בית הדין כלפיו. כן מציין היועץ המשפטי לשיפוט הרבני כי התנהלות העותר לאורך ההליך מצדיקה את החלטת בית הדין הגדול, ובפרט הוא מצביע על החשש כי בקשת הפסלות שהגיש העותר משמשת אותו ככלי לעיכוב ההליך.

5. העותר ביקש ביום 22.6.2021 רשות להגיב לתגובת היועץ המשפטי לשיפוט הרבני, כאשר כבר במסגרת בקשתו זו הוא מעלה טענות בלשון משתלחת, עד כדי ייחוס "שקרים והטעויות" לאמור בתגובה. לאור האופן בו נוסחה בקשה זו, אנו מבהירים כי אין מקום לקבלה.

6. ביום 8.7.2021, הגישה המשיבה את תגובתה המקדמית, לאחר שניתנה לה ארכה לכך, במסגרתה טענה כי דין העתירה להידחות. המשיבה סוברת כי התנהלותו של העותר במסגרת ההליך, ובפרט בהגשת בקשת פסילה שנייה במספר, נועדה אך להכביד על

המשיבה ולעכב את מתן הגט לה, מבלי שיש בטענות העותר כל ממש, ומכאן שמדובר בהתנהלות שלא בתום לב.

7. לאחר שעיינו בעתירה ובתגובות המקדמיות לה, הגענו לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות בהעדר עילה להתערבות בית משפט זה בהחלטת בית הדין הגדול.

8. הלכה מושרשת וידועה היא כי בית המשפט הגבוה לצדק אינו יושב כערכאת ערעור על החלטותיהם בתי הדין הרבניים, וכי התערבות בהחלטות אלו מוגבלת למקרים חריגים, כגון חריגה מסמכות, פגיעה בעקרונות הצדק הטבעי וסטייה מהוראות חוק המופנות כלפי בית הדין הרבני (ראו, למשל: בג"ץ 8638/03 אמיר נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פ"ד סא(1) 259, 271 (2006); בג"ץ 5806/17 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בתל אביב-יפו, פסקה 7 (1.10.2017)). הלכה זו נכונה ביתר שאת מקום בו עסקינן בהחלטה דיונית באופייה, כגון החלטה בדבר הפקדת ערובה כספית כתנאי להגשת ערעור כבענייננו (בג"ץ 6429/20 פלוני נ' פלונית, פסקה 3 והאסמכתאות המובאות שם (11.10.2020)). העתירה שלפנינו אינה נמנית עם אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות.

9. אכן, על הדרך הכלל, כאשר מדובר בערעור שעניינו דחיית בקשה לפסילת המותב הדין בתיק, יש לנהוג במשנה זהירות, ולהימנע במקרה הרגיל מלהורות על הפקדת ערובה להוצאות, וזאת מטעמים של מראית פני הצדק. ואולם, ככל כלל, גם לכלל זה ייתכנו חריגים. כך, במקרים יוצאי דופן, בהם ערכאת הערעור מתרשמת כי התנהלות המערער נגועה בחוסר תום לב, ומוצאת לנכון להורות על הפקדת ערובה להבטחת הוצאות גם בערעור פסלות, וזאת על מנת לצמצם את הפגיעה הפוטנציאלית בצד שכנגד.

10. בענייננו, בית הדין הגדול הפעיל את סמכותו מכוח תקנה קל"ד לתקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג, הקובעת כי "בית-הדין הרבני הגדול רשאי, לפי שיקול-דעתו, להתנות את הגשת הערעור בהפקדת ערבויות מתאימות", תוך שהתחשב במצבו של העותר מחד גיסא, ובמצבה של המשיבה והפגיעה המתמשכת בה עקב עיכובו של מתן הגט מאידך גיסא. בשים לב להתנהלות העותר לאורך ההליך, ובפרט לחשש העולה מהתנהלותו (כפי שעולה מעיון בהחלטותיהם של בתי הדין הרבניים), כמו גם לשיעור הערובה הכספית שנקבע, שעל פניו אינו מכביד יתר על המידה (והשוו לתוספת השלישית לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018), אנו בדעה כי החלטת בית הדין הגדול מאזנת בצורה ראויה בין מכלול השיקולים הרלוונטיים בנסיבות העניין. לכך יש

להוסיף כי "החייב להפקיד ערבות איננו שקול לנעילת דלתותיו של בית הדין בפניה ולאיונה של זכות הערעור הנתונה לה על-פי דין, והראיה היא, כי הפקדה כזו נדרשת בהליכים משפטיים רבים" (בג"ץ 2917/10 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול, פסקה 12 (17.6.2010)). עוד ראו: בג"ץ 5806/17 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בתל אביב-יפו, פסקה 8 (1.10.2017)). משאלה הם פני הדברים, לא מצאנו כי נפל כל פגם, לא כל שכן פגם מהותי, המצדיק התערבות חריגה של בית משפט זה בהחלטת בית הדין הגדול.

11. למען לא יצא הכתוב חסר נבהיר כי בניגוד לטענת העותר, ערעור לפסלות הרכב בית הדין הרבני האזורי הוא ערעור עצמאי ונפרד מערעור שמוגש על פסק הדין שנתן המותב שאותו מתבקש לפסול (ראו סעיף 19א לחוק הדיינים, התשט"ו-1955, וכן בג"ץ 1034/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (3.4.2012); בג"ץ 10976/07 פלוני נ' בית הדין הרבני האזורי פתח תקווה (25.12.2017)). מכאן שבית הדין הגדול היה רשאי להורות על הפקדת ערובה כספית בגין כל אחד מהערעורים.

12. סוף דבר: העתירה נדחית. צו הביניים שניתן ביום 30.5.2021 – מבוטל בזאת. בנסיבות העניין, יישא העותר בהוצאות בשיעור של 2,500 ש"ח לטובת כל אחד מהמשיבים (סה"כ 5,000 ש"ח).

ניתן היום, י"ז באב התשפ"א (26.7.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט